

DOĞU VE GÜNEYDOĞU ANADOLU MADEN KAYNAKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ SEMPOZYUMU YAPILDI

TMMOB Maden Mühendisleri Odası Diyarbakır İl Temsilciliği ve Dicle Üniversitesi tarafından 21-23 Nisan 2005 tarihinde düzenlenen "Doğu ve Güneydoğu Anadolu Maden Kaynaklarının Değerlendirilmesi Sempozyumu" Maden Mühendisleri Odası ve Dicle Üniversitesi tarafından bölgede bu konuda düzenlenmiş ilk etkinliktir. Sempozyum Dicle Üniversitesi 75.Yıl Konferans Salonundagerçekleştirildi.

Sempozyumda; Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin maden rezervleri, bölgede yaşanan sorunlarının maden sektörüne yansımaları, maden işletmelerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği, madencilik ve çevre, madencilik sektörünün sanayileşmedeki rolü, madencilik politikaları ve maden mevzuatı, bölgenin yapı malzemeleri potansiyeli ve bölgede yapılan yatırımların değerlendirilmesi konuları seçilmiş ve tartışılmıştır.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Maden Kaynaklarının Değerlendirilmesi Sempozyumu, 21 Nisan 2005 Perşembe günü saat 09.30'da Dicle Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Fikri CANORUÇ, TMMOB Maden Mühendisleri Odası Başkanı Mehmet TORUN, TMMOB Yönetim Kurulu Üyesi Serdar KAYNAK, Doğu Mermerciler Derneği Başkanı Devrim TÜRK, Sempozyum Yürütme Kurulu Başkanı Yrd. Doç. Dr. Mustafa AYHAN'nın açılış konuşmaları

ve çok sayıda siyasi yetkili, kamu yöneticisi, yerli bilim adamları ve teknik elemanların katılımıyla başladı.

Açılış oturumunda Sabri KARAHAN Mazıdağı Fosfatlarının yeni bir yatırım projesi çerçevesinde değerlendirilmesi ve ülke ekonomisine kazandırılmasını, I.Halil KIRŞAN ise Bölgenin kalkınmasında bölgedeki maden kaynaklarının önemini vurguladılar.

Ayrıca sempozyumun ikinci günü; Oturum Başkanlığını Asım KUTLUATA'nın yaptığı AKP Batman Milletvekili Afif DEMİRKIRAN, CHP Adana Milletvekili Tacidar SEYHAN, TMMOB Yönetim Kurulu Üyesi Serdar KAYNAK, DİMER Başkanı Raif TÜRK'ün katıldığı "Madencilik'in Sosyo - Ekonomik Yapıya Etkileri" konulu panel düzenlenmiştir. Panel gerek basın ve gerekse sektörün yoğun ilgisini çekmiş geniş bir katılım sağlanmıştır. Ayrıca Mazıdağı Belediye Başkanı Nuran ATLI Mazıdağı Fosfat tesislerinin yeniden faaliyete geçirilmesi konusunda bir konuşma yapmıştır.

Sempozyum; teknik ve bilimsel gelişmelerin aktarılması, ilgili sivil toplum örgütleri ve sektörde yer alan araştırmacı, işletmeciler ve yöneticiler çevrelerin aynı platformda buluşturarak çözüm önerilerinin geliştirilmesine olanak sağlamış, Gerek TMMOB Maden Mühendisleri Odası, Dicle Üniversitesi ve Gerekse Doğu Mermerciler Derneği tarafından iki yılda bir periyodik olarak düzenlenmesi kararı alınmıştır.

Yrd. Doç. Dr. Mustafa AYHAN
Sempozyum Başkanı
Maden Müh. Odası Diyarbakır il Temsilcisi

DOĞU VE GÜNEYDOĞU ANADOLU MADEN KAYNAKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ne bağlı Maden Mühendisleri Odası, 21-23 Nisan 2005 tarihlerinde, Diyarbakır'da, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Maden Kaynaklarının Değerlendirilmesi Sempozyumu'nu gerçekleştirmiştir. Oldukça geniş bir katılım ile yapılan Sempozyum süresince bölgenin madencilik potansiyeline ilişkin 26 tebliğ sunulmuş, ayrıca düzenlenen bir panel ile söz konusu potansiyelin harekete geçirilmesine ilişkin öneriler aktarılmıştır. Yoksulluğun azaltılması ve bölgesel eşitsizliklerin giderilmesinde madencilik sektörünün önemi son derece belirgindir. Pek çok ülkede, madencilik sektörünün gelişimi ile madencilik faaliyetlerinin yapıldığı bölgenin ekonomik gelişimi arasındaki doğrudan ilişkinin somut örnekleri bulunmaktadır. Madencilik sektörü, doğrudan gelir yaratmasının yanında, düşük maliyette girdi sağlaması bakımından da yapıldığı bölgedeki sanayinin gelişimine katkı sağlamakta, yapıldığı bölgelerde önemli bir istihdam yaratmakta, yöre insanının mesleki ve teknik yeteneklerini artırmaktadır.

Madencilik sektörü, fiziksel altyapının gelişimini de hızlandırmaktadır. Özellikle büyük ölçekli madencilik, yapıldığı bölgenin ekonomik gelişimine önemli yarar sağlamakta, eğitim ve sağlık hizmetleri yanında, temiz su, ulaşım, enerji ve diğer altyapı hizmetlerini de beraberinde getirmektedir.

Sempozyum ile, bölgenin maden potansiyelinin ortaya konularak, gerek ülke gerekse bölgenin gelişimine en yüksek yararı sağlayacak şekilde maden kaynaklarının kullanım olanaklarının saptanması amaçlanmış, bölgedeki mevcut madencilik faaliyetlerinin mühendislik kuralları çerçevesinde ve çevreye en az zararlı sürdürülebilirliği bakımından uygun yöntemlerin incelenmesi ve tartışılması hedeflenmiştir.

Sempozyum süresince; Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin ekonomik maden rezervleri, bölgedeki sorunların madencilik sektörüne etkileri, madenlerde iş sağlığı ve güvenliği, madencilik ve çevre, madencilik sektörünün sanayileşmedeki rolü, madencilik politikaları ve maden mevzuatı, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki yapı malzemeleri potansiyeli, bölgede yapılan yatırımlar değerlendirilmiş ve öneriler ortaya konulmuştur.

Maden potansiyeli bakımından büyük önem taşıyan bölgede, madencilik sektörünün akılcı planlamalar çerçevesinde canlandırılmasının, bölgenin ekonomik ve toplumsal yaşamı üzerinde son derece olumlu etkileri olacağı açıktır. Bu hususta gereken çalışmaların zaman kaybedilmeden yapılması büyük önem taşımaktadır. Kamuoyunun bilgisine sunarız.

TMMOB

Maden Mühendisleri Odası

Yönetim Kurulu

Diyarbakır, 23 Nisan 2005

DOĞU VE GÜNEYDOĞU ANADOLU MADEN KAYNAKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ SEMPOZYUMU İLE İLGİLİ İZLENİMLER

Asım KUTLUATA- Maden Mühendisi

21-23 Nisan 2005 tarihleri arasında Diyarbakır'da gerçekleştirilen sempozyumda yörenin maden kaynakları ile ilgili 26 bildiri sunulmuştur. Öncelikle bölgedeki potansiyelin aranması ve ekonomikliğinin saptanması sunulan bildiriler, yatırım yapmak isteyenlere ışık tutması açısından çok yararlı olmuştur. Ancak arama çalışmalarının yetersizliği ve güvenli çalışma ortamının sağlanamaması da tespit edilen önemli eksiklikler olduğu gerçeğini ortaya çıkarmıştır.

Yörede gerek üretim ve gerekse kaynak düzeyinde var olan bütün madenler, sempozyumun gündemine yer almış, değerli meslektaşlarımızın ürünleri sektörün, ilgililerinin ve yetkililerin bilgisine sunulmuştur. Odamızın bir çok yerde bu tür faaliyetleri gerçekleştirilmesi hem yörenin maden potansiyelini gündeme getirirken hem de mühendislerin, madencilerin ve diğer ilgililerin kaynaşmasını sağlamaktadır.

Açılış konuşmalarında "madenciğin genel ve yöresel sorunlarını" Maden Mühendisleri Odası

Başkanı Mehmet Torun ve TMMOB Yönetim Kurulu Üyesi Serdar Kaynak dile getirirken Diyarbakır Doğu Mermerciler Derneği Başkanı Devrim Türk de üretim süreçlerinde karşılaştıkları zorlukları katılımcılarla paylaştı. TTK (Türkiye Taşkömürü Kurumu) Genel Müdürü Rifat Dağdelen, kurumun geleceği ile ilgili plan ve projelerini anlattı. Rektör Prof. Dr. Fikri Canoruç da Dicle Üniversitesi'nin faaliyetleri hakkında bilgi verdi.

Sempozyumda sunulan bildirilerde ve panelde Mazıdağı fosfatları her yönüyle tartışıldı. 1950'li yıllarda gübre sanayinin fosfat ve diğer hammadde ihtiyacının karşılanması amacıyla MTA tarafından fosfat arama çalışmaları başlatılmış ve Mazıdağı'nda ilk fosfat yatağı 1962 yılında bulunmuştur. 1962-1974 yılları arasında MTA ilave çalışmalarla 180 milyon ton görünür olmak üzere, 330 milyon ton rezerv saptamıştır. 1975 yılından, ithal fosfat fiyatlarının yükselmesi nedeniyle Şemikan fosfatlarının zenginleşebileceği kanaatine varan Etibank, konsantre tesisini kurdu. Üretilen konsantre daha çok, bir devlet kuruluşu olan Gübre Fabrikaları A.Ş.'nin İskenderun'daki fabrikasına satıldı. Ancak kapasite kullanım oranı yıllık %10'u aşamadı. Mazıdağı fosfatlarının tenörü düşük olması, ithalatın birilerinin işine gelmesi ve nakliye maliyetinin yüksekliği gibi nedenlerle proje hayata geçirilemedi (Sabri Karahan).

Mazıdağı fosfatlarının üretilmesinin temel amacı, GAP kapsamındaki tarım üretimine gübre temin etmektir. Etibank fosfat kayası konsantresi üretecek, Türkiye Gübre Sanayi A.Ş.'de bu konsantreyi maden yatağının yakınında kuracağı Triple Süper fosfat (TSP) tesisinde işleyecektir. Etibank 1980'den itibaren 500.000 ton/yıl fosfat konsantresi üretmek için harekete geçmiş tesisin yapımına başlamıştır. 1990'da kesin kabulü yapılan tesis, üretime geçmeyi beklemektedir. Tügsaş, Gübre Fabrikasını kuracağı yeri 1976'da istimlak etmiş, Mazıdağı'na görevlilerde atmasına rağmen başka herhangi bir faaliyette bulunmamış ve bu proje başarısızlıkla sonuçlanmıştır. (Jeo.Müh.Odası Gübre ve Gübre Ham Maddeleri Çalıştay Sonuç Bildirgesi)

Bugüne kadar bu proje için yaklaşık 140 milyon dolar harcanmıştır. Fosfat konsantresinin ekonomikliliği, Mazıdağı'na gübre fabrikası kurulması ile mümkün olabileceği, yapılan fizibilite çalışmaları.

sonunda ortaya çıkmıştır. Ancak değişik nedenlerle gübre fabrikasının kurulması engellenmiştir. Bu ülkenin kıt kaynakları ile yapılan yatırım, çürümeye terk edilmiş ve Türkiye her yıl milyonlarca dolar ödeyerek ara ürün, mamul gübre ithal etmek zorunda kalmıştır.

Mazıdağı Belediye Başkanı Nuran Atlı 'da bu projenin bir an önce ele alınması, değerlendirilmesi ve hayata geçirilmesini panelde dile getirdi. Başkanın mücadelesi devam ediyor. Gelişmelerden çok umutlu. Umarım hayal kırıklığına uğramaz. Hem yöre çok önemli bir yatırıma kavuşmuş hem de ülkemizin çok önemli yer altı kaynağı toplumumuzun hizmetine sunulmuş olur.

Sempozyumun ikinci gününde "Madencilik'in Sosyo-Ekonomik Yapıya Etkileri" isimli panelde; yöre ve ülke madencilik'inin sorunları tartışıldı ve çözüm önerileri dile getirildi.

Raif Türk; yörede mermer sanayinde 3500 kişinin çalıştığını, madencilik'in geneldeki sorunlarının yanı sıra

yöreye özgü olarak çalışma güvenliklerinin olmadığını, yasal hakların kullanılmasında dahi zorlandıklarından, devletin kendilerini desteklemesini istediklerini, yörede kabul görmüş mermer oluşumlarının olduğunu, hedeflerinin blok ihracatından çok, işlenmiş mermer ihraç etmek olduğunu anlattı.

CHP Adana Milletvekili Tacidar Seyhan; maden kaynaklarının rasyonel kullanılması, liyakata önem verilmesini, politik müdahale yapılmasının yanlışlıklarından bahsederek yörede güvenliğin devletin sağlaması gerektiğini, ulusal sanayinin teşvik edilmesi, mamul madde ihracatının desteklenmesi gerektiğini dile getirdi.

TMMOB'ni temsilen panele katılan Ö. Serdar Kaynak globalleşmenin, başta az gelişmiş ya da geri kalmış ekonomiler üzerindeki olumsuz etkilerinden bahsederek kobilerin önemini ve emekçilerin örgütlenmesi gerektiğini vurguladı.

Madencilik'in göçü önlediğini, yenilenebilir enerji kaynaklarına ve maden aramacılığına önem verilmesi gerektiğini, her şeyin kar demek olmadığını vurguladı.

AKP Batman Milletvekili Afif DEMİRKIRAN madencilğe gereken önemi verdiklerini, hedeflerinin 20 yıl sonra 17 milyar dolar maden ihracatı olduğunu, Maden Kanununu sektörün lehine değiştirdiklerini Madencilik Planlama Strateji Kurulu oluşturduklarını, madencilik için her türlü çabayı göstereceklerini belirtti.

Panelistler konuşmalarını tamamladıktan sonra izleyenlerin soruları, katkıları ve önerileri de panele hareketlilik getirdi.Yöre madencileri, sorunlarının çözülmesi ve desteklenmeleri halinde bölge ve ülke ekonomisine önemli katkı sağlayacak potansiyelin olduğunu belirttiler.Maden arama konusunda MTA'dan çok şey beklediklerini dile getirdiler. Bir çok toplantıda Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü'nün, ülke madenlerinin aranmasında, bulunmasında ve teknolojik özelliklerinin saptanmasında yeri doldurulamayacak bir kuruluş olduğu vurgulanmaktadır. Enstitü anlayışı ile 80 yıllık birikimi yeniden yapılandırılarak çalışmalarına hız vermesi madencilik sektörüne önemli faydalar sağlayacağını unutmamak gerekir.

Panelin başlığını Madencilik hem sosyal-kültürel boyutu, hem de ekonomik boyutunu içermesi açısından ilginçtir. İnsanın varoluşundan günümüze kadar madencilik insan yaşamında her boyutu ile yer almıştır. Üretimi için yerlere "maden, küre, ocak,

kireçlik" vb. isimler verilmiştir.

Hammaddeye sahip olma uğruna geçmişte ve günümüzde savaşlar devam etmektedir. Bu durum sosyal ve ekonomik yapıyı ciddi oranda etkilemektedir. Hammadde temini için Afrika'ya ve dünyanın diğer yörelerine giden ülkeler kendi kültür ve dillerini kabul ettirerek bu ülkeleri hem yönetmişler hem de yer altı zenginliklerini gelişmiş sanayilerine hammadde girdisi olarak götürmüşlerdir.

Almanya'da yeraltına inen insanlar "glück auf" (uğur ola!...) diyerek ayrılırlar. Bu deyim "belki görüşemeyiz" "hoşça kal" "sağ salim geri dön" "hayırlı işler"... gibi çok geniş bir manada kullanılmaktadır,

Bu sözcükte; samimiyet var. Güven var. Paylaşım var. Kader birliği var. Yani maden ocaklarında ve yer altında çalışan insanlar bu özellikleri ve duyguları benimser ve yaşam felsefesi haline getirir. Aksi takdirde, zaten zor olan çalışma koşulları daha da olumsuz hale gelir. Yalnız kendi hayatını değil beraber çalışmakta olduğu insanların hayatını düşünmek zorundadır. Madencilik hata kabul etmeyen bir üretim biçimidir. Bu nedenle arkadaşlarına güvenen samimiyetine inanan disiplinli bir meslek dalıdır madencilik.

Maden arama çalışmaları ülkenin en ücra köşelerinde yapıldığı için o yörelerde işe

**Türkiye'nin İlk
CE Belgeli
Patlayıcı Madde
Üreticisi**

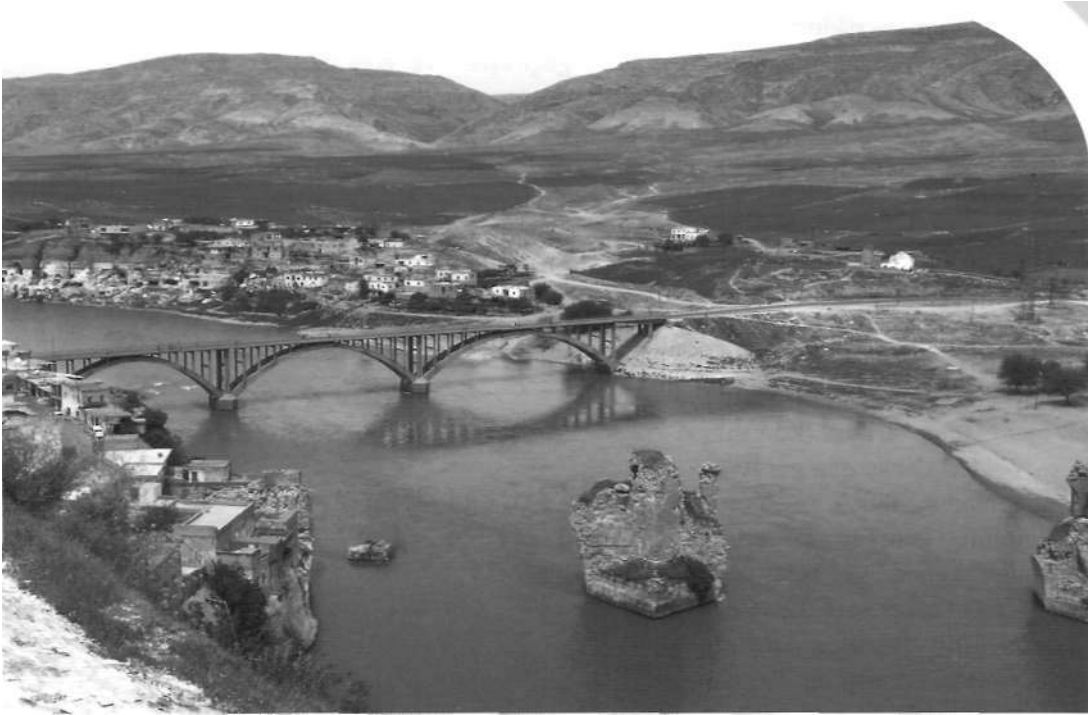

ORICA-NITRO
PATLAYICI MAD. SAN. ve TİC. A.Ş.

Genel Müdürlük
Hülya Sokak No.45, 06700
Gaziosmanpaşa / ANKARA
Tel : 0.312 - 446 16 00 PBX
Faks : 0.312 - 446 15 55

Fabrika
Lalahan - Odabaşı Köyü Ekincik
Mevkii 06780 Elmadag/ANKARA
Tel : 0.312 - 865 19 63 PBX
Faks : 0.312 - 865 19 68

alınan işçiler ilk defa sigorta ile devletle tanışmışlardır. Maden üretimleri ile birlikte kasabalar, şehirler oluşmuştur. Ancak, madenler tükenebilir kaynaklardır. Rezerv tükendiğinde doğal olarak kapanması gerekir. Ancak üretim sürecinde gelecekle ilgili önlemler alınmamışsa, sosyal ve ekonomik boşluklar meydana gelmekte, geçmişte göç alan yöre tam tersine göç vermeye başlamaktadır. Elazığ'ın Maden İlçesi'nde karşılaştığımız insanlar hayatın zorlaştığını maden üretiminin yeniden başlaması gerektiğini ısrarla dile getirdiler. Çünkü Maden ilçesinde, manavından bakkalına ve nakliyecisine kadar bir çok insan bakır işletmesinin kapatılmasından olumsuz yönde etkilenmiştir.

Şırnak ve yöresindeki kömür ocaklarında 1-2 m2 lik kuyulardan çıkıkrık ve ucuna bağlanan bidonlarla hem insan hem de kömür nakliyenin yapıldığını 06.09.2002 günü Tayfun Talipoğlu'nun televizyon programında izlemiştim. Ocaklarda çocuk yaştaki işçiler çalışmakta olduğunu ve yılda 400 bin/ton üretim gerçekleştirildiğini öğrendim. Çalışanlar, bu ilkel yöntemlerle çalışan ocakların kapanmasına ekmeğini kaybetme korkusuyla karşı çıktıklarını bildirmişti. Olay her yönüyle düşündürücü ve çağın gerçekleriyle

uyum sağlamamaktadır. Bu tür ilkel yöntemlerle cevher üretimini gerçekleştiren maden ocaklarının sayısının az olmadığını rahatlıkla söyleyebiliriz.

Bütün bu sayılanlar ve yaşananlar madenciliğin sosyal, kültürel ve ekonomik yönden birçok sektörden farklı özelliklere sahip olduğu yüzyıllardır devam eden madenci kültürünün günümüze kadar ulaştığı ve gelecek kuşaklara ulaşacağını göstermektedir.

Sempozyum süresince Maden Bölümü öğrencileri, öğretim üyeleri ve yöre madencileri ile dışardan gelenler arasında görülmeye değer bir sıcaklık ve kaynaşma yaşandığını gözlemledim. Bu tür aktivitelerin en önemli yönlerinden birinin de kaynaşma, tanışma ve görüş alışverişinde bulunma olduğunu düşünüyorum. Bu sempozyum, bilimsel, teknik ve sosyal yönü ile amacına ulaşmıştır. Dicle Üniversitesi Maden Bölümündeki değerli hocalar, çalışmalarını sunma fırsatı bulmuşlar ve yöre madenciliğini ülke düzeyine taşımışlardır. Başta Oda Yöneticileri olmak üzere herkese teşekkür ediyorum. Başka bir etkinlikte buluşmak umuduyla.